

การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้
สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*
DEVELOPMENT OF AN INTERNAL SUPERVISION MODEL BASED ON
THE LEARNING ECOSYSTEM APPROACH TO IMPROVE STUDENT QUALITY IN
EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 2

ปิยรัตน์ พารเพ็ง*, ชุศักดิ์ เอกเพชร, วีระยุทธ ชาทะกาญจน์

Piyarat Panpoeng*, Chusak Ekpetch, Werayut Chatakan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Doctoral Program in Philosophy, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: piyarat0409@gmail.com

*Tel: 062-443-1261

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายใน 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง .80 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น จากนั้นสังเคราะห์ผลเพื่อจัดทำกรอบแนวคิดและพัฒนารูปแบบ ก่อนตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการนิเทศภายในที่ปฏิบัติอยู่จริงโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$) ขณะที่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การเผยแพร่รายงานผลการนิเทศภายใน 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการนิเทศ 6 ขั้นตอน กลไกสนับสนุน และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยยึดแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่บูรณาการบุคลากร ทรัพยากร เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นระบบ และ 3) ผลการตรวจสอบยืนยันว่ารูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ($\bar{X} = 4.76$) และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.79$) อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนากการนิเทศภายในให้มีความเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน, ระบบนิเวศการเรียนรู้, คุณภาพผู้เรียน, ดัชนีความต้องการจำเป็น

Abstract

This research and development study aimed to: 1) Investigate the actual conditions, expected conditions, and priority needs of internal supervision; 2) Develop an internal supervision model based on the learning ecosystem approach for enhancing student quality; and 3) Examine the appropriateness, feasibility, and usefulness of the developed model for schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. A mixed-methods research design was employed in accordance with research and development procedures. The sample consisted of school administrators and teachers selected through stratified random sampling. The instrument was a five-point rating scale questionnaire with item-objective congruence indices ranging from .80 to 1.00 and an overall reliability coefficient of .94. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Priority Needs Index. The findings were synthesized to construct a conceptual framework and develop the model, which was subsequently validated by nine experts. The results revealed that: 1) the overall level of current internal supervision practices was low ($\bar{X} = 2.48$), whereas the expected level was high ($\bar{X} = 4.49$), and the highest priority need was the dissemination of internal supervision reports; 2) the developed model comprised key components, namely principles, objectives, a six-step supervision process, supporting mechanisms, and success conditions, grounded in the learning ecosystem approach that systematically integrates personnel, resources, technology, and collaborative networks; and 3) the validation results indicated that the model achieved the highest levels of appropriateness ($\bar{X} = 4.59$), feasibility ($\bar{X} = 4.76$), and usefulness for enhancing student quality ($\bar{X} = 4.79$). These findings demonstrate that the model can serve as a systematic guideline for strengthening internal supervision in alignment with the school context.

Keywords: Internal Supervision, Learning Ecosystem, Student Quality Enhancement, Modified Priority Needs Index

บทนำ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อเนื่องหลังสถานการณ์โควิด - 19 การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (สรพรสิทธิ์ ชมพูนุช, 2564) ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างแรงงานและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทิศทางการพัฒนาประเทศจึงมุ่งเน้นการเสริมสร้างทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพสูง ให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับโลกศตวรรษที่ 21 สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และปรับตัวต่อความผันผวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาในฐานะกลไกหลักของการพัฒนาคนจึงจำเป็นต้องยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และระบบสนับสนุนภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

แม้ว่าประเทศไทยจะจัดสรรงบประมาณด้านการศึกษาในสัดส่วนที่สูง แต่ผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนยังสะท้อนข้อจำกัดเชิงประสิทธิผล โดยผลการประเมิน PISA 2022 ที่เผยแพร่โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ระบุว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยด้านคณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ และมีแนวโน้มลดลงจากรอบก่อนหน้า สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนปัญหาเชิงระบบของคุณภาพการเรียนรู้ โดยเฉพาะสมรรถนะการคิดวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทจริง จึงจำเป็นต้องพัฒนากลไก

ภายในสถานศึกษาที่สนับสนุนคุณภาพการสอน การพัฒนาครู และการเชื่อมโยงทรัพยากรการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2566)

ภายใต้บริบทดังกล่าว แนวคิด “ระบบนิเวศการเรียนรู้” (Learning Ecosystem) ได้รับการเสนอเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยเน้นการออกแบบและเชื่อมโยงองค์ประกอบรอบตัวผู้เรียนอย่างบูรณาการ ทั้งด้านพื้นที่การเรียนรู้ เวลา บุคลากร เนื้อหา เทคโนโลยี และเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สุธน วงศ์แดง, 2568) แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีระบบที่มององค์การในลักษณะองค์รวม ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ต้องทำงานสัมพันธ์กันอย่างมีพลวัต (Isenberg, D., 2011) และสอดคล้องกับข้อเสนอของนักวิชาการไทยที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจำเป็นต้องออกแบบระบบสนับสนุนการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กัญญา สิริเลาหกุล, 2567)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยด้านการนิเทศภายในส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นกระบวนการนิเทศเชิงเทคนิคหรือเชิงบริหารเป็นสำคัญ โดยยังขาดการบูรณาการกรอบแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้มาใช้เป็นฐานในการออกแบบรูปแบบการนิเทศอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กลไกการนิเทศยังไม่สามารถเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ช่องว่างองค์ความรู้นี้จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาและพัฒนา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีความเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้ออกแบบกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบตามหลักการพัฒนารูปแบบเชิงประจักษ์ (Empirical Model Development) โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น นำไปสู่การยกร่างรูปแบบ การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินยืนยันความเป็นไปได้ของรูปแบบ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความถูกต้องเชิงวิชาการ ตรวจสอบซ้ำได้ และเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 176 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าวิชาการ จำนวน 188 คน รวมทั้งสิ้น 404 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้รายชื่อบุคลากรจากฐานข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นกรอบประชากร

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งหน้าที่ (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้สัดส่วนใกล้เคียงกับประชากรจริง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 149 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าวิชาการ จำนวน 159 คน

กระบวนการคัดกรองกำหนดเกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ 1) ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษาที่เก็บข้อมูล 2) มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 1 ปี และ 3) ยินยอมให้ข้อมูลในการวิจัย ส่วนเกณฑ์คัดออก ได้แก่ ผู้ที่ลาศึกษาต่อหรือไม่ปฏิบัติงานในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ การสร้างเครื่องมือดำเนินการโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์องค์ประกอบ กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และจัดทำข้อคำถาม จากนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเบื้องต้น แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 โดยกำหนดเกณฑ์ผ่านที่ 0.50 ขึ้นไป และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล ส่งแบบสอบถามทั้งในรูปแบบเอกสารและแบบออนไลน์ ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนบันทึกข้อมูล และจัดการข้อมูลโดยการเข้ารหัส ตรวจสอบความถูกต้องซ้ำ และจัดเก็บในแฟ้มข้อมูลที่มีการป้องกันด้วยรหัสผ่าน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ระดับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ ส่วนการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใช้ดัชนี $PNI_{modified}$ คำนวณจากสูตร $PNI_{modified} = (I - D)/D$ โดยที่ I แทนค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ และ D แทนค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง จากนั้นจัดลำดับค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยค่าที่สูงกว่าถือว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่า ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบความถูกต้องของการคำนวณซ้ำก่อนสรุปผล

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปด้านการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้อง และ 2) มีประสบการณ์ด้านการบริหารหรือการนิเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณสมบัติตามเกณฑ์ก่อนเชิญเข้าร่วมให้ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การสร้างเครื่องมือดำเนินการโดยสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากผลการวิจัยระยะที่ 1 และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และจัดทำข้อคำถาม จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และกำหนดเกณฑ์ผ่านที่ 0.50 ขึ้นไป จากนั้นนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยจัดประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำเสนอร่างรูปแบบ องค์ประกอบหลักการ กระบวนการ และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ รวมทั้งร่างคู่มือการใช้รูปแบบ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลและข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ และนำมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการสรุประดับความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ โดยกำหนดเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบให้เหมาะสม

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์เดียวกับระยะที่ 2 และต้องมีประสบการณ์ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบได้อย่างรอบด้าน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามขั้นตอนที่กำหนด มีการบันทึกเสียงและสรุปสาระสำคัญของการอภิปรายอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ก่อนสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลผลระดับความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบตามเกณฑ์ 5 ระดับ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ดำเนินการทดลองแบบ pre-post กับผู้เรียนโดยตรง จึงมิได้รายงานผลการทดลองเชิงทดลอง แต่เน้นการพัฒนาและประเมินรูปแบบตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับผลการวิจัยที่รายงานจริง

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการนิเทศภายใน ผลการพัฒนาแบบการนิเทศภายใน และผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นของรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นไปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังที่แสดงรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้โดยรวมและรายด้าน (n = 342)

กระบวนการของการนิเทศภายใน ตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			(PNI)
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน	2.47	0.39	น้อย	4.48	0.38	มาก	0.449
2. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนิเทศและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	2.53	0.40	ปานกลาง	4.54	0.39	มากที่สุด	0.443
3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวางแผนการ นิเทศอย่างมียุทธศาสตร์	2.59	0.38	ปานกลาง	4.58	0.37	มากที่สุด	0.434

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังที่แสดงรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้โดยรวมและรายด้าน (ต่อ) (n = 342)

กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่คาดหวัง			(PNI)
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติการนิเทศภายใน	2.52	0.41	ปานกลาง	4.52	0.41	มากที่สุด	0.442
5. การประเมินผลการนิเทศภายใน	2.46	0.43	น้อย	4.46	0.42	มาก	0.448
6. การเผยแพร่รายงานผลการนิเทศภายใน	2.33	0.38	น้อย	4.34	0.37	มาก	0.463
โดยรวม	2.48	0.35	น้อย	4.49	0.35	มาก	0.448

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังที่แสดงรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน พบว่า

สภาพที่เป็นจริงที่แสดงรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$) โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวางแผนการนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.59$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 2.53$) อยู่ในระดับปานกลาง การใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 2.52$) อยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.47$) อยู่ในระดับน้อย การประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 2.46$) อยู่ในระดับน้อย และการเผยแพร่รายงานผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 2.33$) อยู่ในระดับน้อย

สภาพที่คาดหวังที่แสดงรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กระบวนการของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวางแผนการนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.54$) อยู่ในระดับมากที่สุด การใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด การศึกษาสภาพปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.48$) อยู่ในระดับมาก การประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.46$) อยู่ในระดับมาก และการเผยแพร่รายงานผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมาก

ความต้องการจำเป็น (PNI) มีค่าดัชนี ของความต้องการรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมเท่ากับ 0.448 ($PNI_{modified} = 0.448$) เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ การเผยแพร่รายงานผลการนิเทศภายใน ($PNI_{modified} = 0.463$) รองลงมา คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ($PNI_{modified} = 0.449$) การประเมินผลการนิเทศภายใน ($PNI_{modified} = 0.448$) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.443$) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติการนิเทศภายใน ($PNI_{modified} = 0.442$) และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวางแผนการนิเทศอย่างมียุทธศาสตร์ ($PNI_{modified} = 0.434$)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

กระบวนการสนับสนุนในการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้

กระบวนการสนับสนุนในการนิเทศภายในเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการสนับสนุนนี้จะมาจากภายนอกสถานศึกษา รวมถึงความร่วมมือจากภาครัฐ เครือข่ายพันธมิตรต่าง ๆ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการนิเทศภายในดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อทิศทางของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่และระดับชาติได้

1. การจัดการและสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาการนิเทศภายใน

กระบวนการ การสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการนิเทศภายในสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ขั้นตอน

1.1 การจัดสรรงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณอย่างมีระบบเพื่อให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการนิเทศภายใน เช่น การจัดกิจกรรมการอบรม การใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ และการประเมินผล

1.2 การขอรับงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ : สถานศึกษาสามารถขอรับงบประมาณจากภาครัฐ หรือจากแหล่งสนับสนุนภายนอก เช่น โครงการส่งเสริมการพัฒนาศึกษา หรือความร่วมมือกับองค์กรพันธมิตร

1.3 การจัดการงบประมาณ: การบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพเพื่อให้การนิเทศภายในสามารถดำเนินการได้เต็มศักยภาพ

2. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในระดับเขต จังหวัด และระดับชาติ

กระบวนการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการนิเทศภายใน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ขั้นตอน

2.1 การสร้างความร่วมมือภายใน ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายร่วมมือในการพัฒนากระบวนการนิเทศ เช่น การประสานงานระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายการสอน และฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 การสร้างความร่วมมือภายนอก สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น เครือข่ายการศึกษาจากระดับเขต จังหวัด และระดับชาติ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน

2.3 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเวทีหรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การสัมมนา การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

3. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการนิเทศและการเรียนการสอน

กระบวนการ การใช้เทคโนโลยีจะช่วยให้กระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพและทันสมัย รวมถึงสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในยุคดิจิทัล

ขั้นตอน

3.1 การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม: เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกระบวนการนิเทศ เช่น การใช้เครื่องมือการประชุมออนไลน์ (Zoom, Google Meet) การใช้สื่อการเรียนรู้ดิจิทัล หรือการใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Moodle, Google Classroom)

3.2 การฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยี จัดฝึกอบรมให้กับบุคลากรเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ เช่น การใช้เครื่องมือสำหรับการบันทึกวิดีโอ การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และการใช้สื่อออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.3 การประเมินการใช้เทคโนโลยี ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีในการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือหรือวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน

4. การพัฒนาและสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีทักษะในการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการ การพัฒนาบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการนิเทศสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ขั้นตอน

4.1 การจัดการอบรมและพัฒนา จัดการอบรมหรือเวิร์กช็อปให้บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะในการนิเทศภายใน เช่น การอบรมการใช้เครื่องมือการนิเทศ การพัฒนาทักษะการสังเกตการเรียนรู้ หรือการพัฒนาทักษะการให้คำแนะนำ (Coaching)

4.2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศภายใน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพในองค์กร

4.3 การประเมินผลการพัฒนา ประเมินผลการอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาต่าง ๆ ให้เหมาะสมและตอบโจทย์การนิเทศได้

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบาย ทิศทาง และตัดสินใจเชิงบริหารในทุกๆระดับ การแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร จะช่วยให้กระบวนการนิเทศดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเกิดพลังในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ การดำเนินการนิเทศภายในจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรด้านการเงิน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ตลอดจนการติดตามและประเมินผล งบประมาณที่เพียงพอและจัดสรรอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเพิ่มประสิทธิภาพของรูปแบบ

3. ความพร้อมด้านทรัพยากรทั้งกายภาพและเทคโนโลยี ทรัพยากรที่มีคุณภาพ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบสารสนเทศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีส่วนสำคัญต่อความราบรื่นของกระบวนการนิเทศ ความพร้อมดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ศักยภาพของบุคลากร บุคลากรเป็นกลไกหลักของการนิเทศภายใน ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการสังเกต วิเคราะห์ สะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา ล้วนมีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้รูปแบบสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ภายหลังจากการพัฒนาาร่างรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยได้เข้าสู่ขั้นตอนที่สาม คือ การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้และความน่าเชื่อถือทางวิชาการ

ผลการตรวจสอบในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ร่างรูปแบบการนิเทศนี้ได้รับการยืนยันคุณภาพในระดับมากที่สุด ในทุกมิติ โดยผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้วว่า ด้านความถูกต้องของรูปแบบมีความน่าเชื่อถือและเหมาะสมตามหลักการนิเทศและการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.56) เช่นเดียวกับ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.56) ซึ่งหมายความว่า องค์ประกอบและขั้นตอนต่าง ๆ ของรูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพจริงและบริบทของโรงเรียนในสังกัดเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ การตรวจสอบยังได้มุ่งเน้นไปที่การประเมินศักยภาพเชิงปฏิบัติ โดยผลปรากฏว่า ร่างรูปแบบนี้มีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.53) สำคัญที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบได้รับการประเมินในระดับสูงสุดอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.51) ซึ่งสะท้อนความเชื่อมั่นของผู้เชี่ยวชาญว่า หากนำรูปแบบนี้ไปใช้จริง จะเป็นประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น พัฒนารูปแบบ และตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามลำดับวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น พบว่า สภาพที่เป็นจริงของการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ขณะที่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_modified) มีค่าสูง สะท้อนถึงช่องว่างระหว่างการปฏิบัติจริงกับสภาพที่พึงประสงค์อย่างชัดเจน ผลดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ยังขาดการบูรณาการองค์ประกอบเชิงระบบ ทั้งด้านบุคลากร กระบวนการ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ทำให้การนิเทศยังไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดระบบนิเวศของ Isenberg, D. ที่อธิบายว่า ระบบใด ๆ จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อองค์ประกอบภายในมีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน หากองค์ประกอบบางส่วนอ่อนแอจะส่งผลต่อผลลัพธ์ของระบบโดยรวม (Isenberg, D., 2011) และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยา ฤทธิธ และคณะ ที่พบว่า การนิเทศภายในของสถานศึกษายังมีข้อจำกัดด้านกระบวนการและเทคนิค จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (อัจฉริยา ฤทธิธ และคณะ, 2563)

ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการนิเทศภายใน หลักการระบบนิเวศการเรียนรู้ และหลักการมีส่วนร่วม โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ในลักษณะเป็นวงจรเชิงระบบ เชื่อมโยงการวางแผน การดำเนินงาน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ การประเมินผล และการสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รูปแบบดังกล่าวมีโครงสร้างชัดเจนและสอดคล้องกับข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ได้จากระยะการศึกษาสภาพปัจจุบัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบอาศัยการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลเชิงประจักษ์จากบริบทพื้นที่ จึงทำให้รูปแบบมีความเหมาะสมกับสถานศึกษาในสังกัด ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตมี ภูกันดาน ที่พบว่า รูปแบบการนิเทศที่มีโครงสร้างชัดเจนและเน้นการมีส่วนร่วมสามารถสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (รัตมี ภูกันดาน, 2562)

ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมเชิงแนวคิด มีความสอดคล้องขององค์ประกอบ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากรูปแบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับบริบทการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ตามกระบวนการวิจัยพัฒนา ซึ่งเป็นการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในเชิงแนวคิด มิใช่การทดลองใช้จริง ในภาคสนาม ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิ ภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร ที่รายงานไว้ว่า รูปแบบที่พัฒนา บนฐานแนวคิดระบบนิเวศการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมได้รับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในระดับสูง (ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์คชศร, 2568)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบใน 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในอยู่ในระดับน้อย แต่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI_modified ซึ่งคำนวณจากค่า (พึงประสงค์ - ปัจจุบัน)/ปัจจุบัน เพื่อระบุลำดับความสำคัญของปัญหา พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่สุด คือ การเผยแพร่รายงาน ผลการนิเทศ (PNI_modified = 0.463) ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยเน้นหลักการนิเทศแบบระบบนิเวศ การเรียนรู้ที่เน้นการร่วมมือและใช้เทคโนโลยีใน 6 ขั้นตอนหลัก ซึ่งผลการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญยืนยันว่ารูปแบบ มีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด บ่งชี้ว่ารูปแบบมีศักยภาพและมีแนวโน้มที่จะช่วยสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ตามวัตถุประสงค์ และระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการตรวจสอบยืนยันโดยกลุ่มผู้ใช้และผู้เกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับ มากที่สุด สรุปได้ว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้และ การพัฒนาวิชาชีพในสถานศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ คือ สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและปฏิทิน นิเทศรายปีที่ชัดเจน จัดสรรทรัพยากรและระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการทำงาน จัดทำเครื่องมือและแบบฟอร์ม รายงานมาตรฐาน รวมถึงกำหนดรอบสะท้อนผลหลังนิเทศและระบบเผยแพร่รายงานผลการนิเทศให้เป็นรูปธรรม โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และทีม PLC เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เพื่อสร้างเงื่อนไขความสำเร็จ ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน และควรมีการวิจัยต่อยอดเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจาก การใช้รูปแบบนี้จริงในอนาคต ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ควรนำรูปแบบการนิเทศภายในตามแนวทางระบบนิเวศการเรียนรู้ไปใช้ในลักษณะกลไกเชิงระบบ โดยบูรณาการ 3 หลักการและ 6 ขั้นตอน ให้ทำงานเป็นวงจรต่อเนื่อง เน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การมีส่วนร่วมของครู และการสะท้อนผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ควรกำหนดตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสอนและคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้การดำเนินงานสามารถลดช่องว่างที่ค้นพบจากการวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการทดลองใช้รูปแบบในสถานศึกษาจริงโดยออกแบบการวิจัยเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลอง เพื่อตรวจสอบผลกระทบของกลไกรูปแบบต่อพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและผลลัพธ์ ด้านสมรรถนะของผู้เรียนในระยะยาว อันจะช่วยยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบในเชิงประจักษ์และเสริมความเข้มแข็ง ทางวิชาการของงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัญญา สิริเลาหกุล. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวการจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการสำหรับนักเรียนโรงเรียนบ้านแก้งโดน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 24(2), 48-67.

- ภูมิภควิธจ ภูมิพงศ์ชศร. (2568). รูปแบบการบริหารจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานำร่องเพื่อความยั่งยืน ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(5), 3038-3055.
- รัศมี ภูกันดาน. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2566). สรุปข้อมูลเบื้องต้น PISA 2015. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สรรพสิทธิ์ ชมพูนุช. (2564). บริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น. Journal of Ri Kaensarn Academi, 7(3), 409-424.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุธน วงค์แดง. (2568). ระบบนิเวศการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 31(3), 1-17.
- อัจฉริยา ฤทธิธรณ และคณะ. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(2), 95-103.
- Isenberg, D. (2011). The Entrepreneurship Ecosystem Strategy as a New Paradigm for Economic Policy: Principles for Cultivating Entrepreneurship. Retrieved May 12, 2025, from <https://shorturl.asia/RU0qz>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.